

Utkast den 31 januari 2024

Stockholm den X februari 2024

Nacka tingsrätt
mark- och miljödomstolen
mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Mål nr M 9227-23

Ang. ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad täktverksamhet på fastigheterna Othem Österby 1:229, Othem Vägmarken 1:2 och Hejnum Rings 2:1 i Gotlands kommun.

Region Gotland återkommer i enlighet med skrivelse i aktbilaga 6 med besked om ansökningshandlingarna behöver kompletteras av sökanden i något avseende innan domstolen utfärdar kungörelse.

1. Bakgrund

Region Gotland ansvarar för den kommunala vattenförsörjningen och Filehajdar-brottet är beläget mellan de två kommunala vattentäkterna Dyhagen och Tingstäde träsk. Sydväst om Filehajdar-brottet, på avståndet ca 500 meter, ligger grundvattentäkten Dyhagen. Vattentäkten består av sju uttagsbrunnar, placerade i en nära nord-sydlig linje med 150 till 500 meters inbördes avstånd. Brunnarna är placerade i en krosszon med god vattenförande förmåga. Det tillståndsgivna uttaget för vattentäkten är 220 000 m³ per år och den sammanlagda produktionsvolymen från brunnarna ligger nära denna nivå. Ca 4,5 km väster om Filehajdar-brottet ligger den kommunala ytvattentäkten Tingstäde träsk.

2. Kompletteringsbehov

Region Gotland har anlitat hydrogeologen Helen Eklund, Sweco, för framarbetande av sakkunnigutlåtande gällande bedömningen av om det föreligger kompletteringsbehov med tanke på ovan redovisade vattentäkter. I det arbetet har Region Gotland och Helen Eklund bl.a. utgått från de synpunkter på och önskemål om förtydliganden m.m. som Region Gotland redovisade för sökanden under samrådsskedet utifrån den information som lämnades i de olika samrådshandlingarna. Nämnade sakkunnigutlåtande **biläggs**. Följande framgår av sakkunnigutlåtandet.

I det kompletterande samrådet 2023 framförde Region Gotland följande:

- Det är av stor vikt att konsekvenser avseende vattenförsörjningen tydliggörs både avseende kapacitet och kvalitet. I samrådsunderlaget anges att nya utredningar kommer att genomföras inför ansökan och att grundvattenmodellen kommer att förfinas. Risker avseende de kommunala vattentäkterna bör därmed kunna beskrivas med större säkerhet jämfört med den ansökan som tidigare lämnades in.
- Sökanden anger att den planerade verksamheten kommer att påverka kapaciteten i brunnarna vid Dyhagen, speciellt under sommarmånaderna. Av samrådsunderlaget framgår att en del av länshållningsvattnet från Filehajdartaekten kommer att användas för dricksvattenproduktion, men någon mängd anges inte. Det är viktigt att säkerställa att det ytvattenmagasin som Cementa avser att överlåta till Region Gotland har tillräcklig kapacitet för att säkra tillgången på vatten.
- Sökanden har redovisat ett påverkansområde för grundvatten, som skiljer sig från tidigare angett påverkansområde. Det nya påverkansområdet omfattar halva Tingstäde träsk något som fick Region Gotland att reagera eftersom Tingstäde träsk är en av regionens viktigaste vattentäkter. Påverkan på träsket kan inte tillåtas. Sökanden måste redogöra för skälen för att påverkansområdet utvidgats västerut och vilka konsekvenser detta medför för vattenförsörjningen från sjön.

Region Gotlands bedömning: Sökanden har genomfört ett antal kompletterande hydrogeologiska undersökningar sedan samrådet 2022 och grundvattenmodellen har uppdaterats och förfinats. Detta har gett en bättre kunskap avseende hydrogeologi som underlag för att bedöma påverkan. Sökanden har även presenterat förslag på skyddsåtgärder som sökanden kommer att genomföra för att begränsa påverkan kopplade till grundvatten. Dessa skyddsåtgärder är ridåinjektering och infiltration. Det framgår att den fortsatta brytningen kommer att påverka kapaciteten i de kommunala produktionsbrunnarna. Detta har beskrivits på ett tydligt sätt baserat på omfattande undersökningar. Ansökan baseras således på ett gediget material som ger ett bra underlag för att genomföra bedömningar avseende på den planerade verksamhetens påverkan på bl.a. Regions Gotlands vattentäkter. Region Gotland har därför inga önskemål om kompletteringar i dessa delar. Vad gäller påverkansområdets utbredning västerut så framgår av sökandens ansökan och underlagshandlingar att fortsatt brytning vid Filehajdar inte bedöms påverka den kommunala vattentäkten Tingstäde träsk. Region Gotland bedömer att sökanden har genomfört erforderliga undersökningar och på ett tydligt sätt redovisat risk för påverkan och påverkansområdets utbredning. Region Gotland har därför inga önskemål om kompletteringar i den delen.

I följande delar önskar dock Region Gotland att kompletteringar sker.

1. Transportvägen (Truckvägen) från Filehajdar går igenom vattenskyddsområdet för den kommunala vattentäkten Dyhagen. Redovisning önskas gällande risken för utsläpp av ett ökande antal transporter under lång tid. Vad Region Gotland kan bedöma saknas sådan redovisning i miljökonsekvensbeskrivningen.

2. Klargörande beskrivning vad som gäller för vattenkvaliteten på infiltrationsvattnet (skyddsinfiltrationen vid Natura 2000-områden).

Region Gotland önskar vidare att följande kompletteringar sker.

3. Underlagsdata som redovisar salthalter kring Filehajdartäkten. Det önskas en fördjupad bedömning av risk för inläckage av saltvatten i Filehajdartäkten ned till de nivåer som brytning ska ske samt eventuell risk för påverkan av omgivande grundvatten.

4. Beskrivning av omfattningen av tankning av arbetsfordon eller maskiner i täkterna och fyllning av cisterner samt vilka försiktighetsmått som då tillämpas.

5. Redovisning av beredskapsplan för kemikalieutsläpp och brand i täkterna. Förorenat vatten/släckvatten bör kunna hanteras avskilt från ordinarie länshållningsvatten.

6. Beskrivning av risken för påverkan och beskrivning av de skyddsåtgärder som erfordras inom och i närheten av vattenskyddsområdet (t.ex. för nytt område för kross, byggnation av transportband m.m.)

7. Beskrivning av vilka åtaganden som görs för deponierna i Västra brottet (gällande stabilisering av slänter, risk för erosion, uppföljande kontroll av föroreningshalter i kontrollprogram).

8. Information om utförande och kontroll av borrhål samt grundvattenrör och hur de är säkrade för att minska risk för föroreningsspridning, t ex via sabotage.

Som ovan

Karin Hernvall

Bilaga Sakkunnigutlåtande av hydrogeologen Helen Eklund, Sweco.